

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oră 12 fl., a treia
oră 10 fl.

Tot ce privește fóia,
să se adreseze la: Re-
dațiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XIII.

Blaș 18 Iuliú 1903.

Numérul 28.

Miseriile poporului.

(E). Sint chestiuni, în realitate deosebită și vitală momentuoșitate și interes public, și cu toate acestea puțină orî absolut nici o însemnătate nu li-se dau — pe când chestiunile și lucrurile mai mici, adese orî sint tratate cu ardóre, și zel vrednic de-o cauză mai momentuoșă.

Ne interesăm de toate lucrurile bună oră, numai de bunăstarea materială a poporului nu purtăm grije absolut de loc, pe când în realitate poporul de rënd este garanția vitalității unui popor, special la noi la românii din Ungaria.

De un timp în cóce poporul nostru în privința bunăstării materiale decade în mod înspăimântător.

Agricultorii nostri — aproape toți — au numai moșióre micuțe. Moșiórele acestea împărțite între copii au devenit și mai mici, și la rëndul lor iarăși au să fie împărțite.

Lipsele zilnice fiind mari și dările multe și moșióra mică, au adus cu sine, că ómenii s'au băgat dători pe la bănci, și neputënd plăti s'au îndătorat din ce în ce mai tare, mulți și-au pierdut moșióra și alții sint pe cale a și-o pierde.

La asta s'au mai adaus timpurile vitrege ce-au urmat de vre-o câți-va ani pentru economie: ani rēi și nefructiferi, orî grindini și esundări de ape, nimicind recóltele bune, și ducënd poporul la miserie.

Azi comune întregi sint ingropate în dătorii, miî de țărani odinióră cu moșii ajunși zileri, și procesul acesta de distrugere materială a poporului nostru înspăimântător înainteză pretutindenea.

Vre-o câte-va comune din mărghinenime, mai putem zice, că sint bine situate, în colo toate satele românesci sint îndătorate, și poporul sărăcit. Să sporesc înspăimântător numărul acelor, cari își lasă casa și familia și emigréză în România, America și în straini, că nu mai pot trăi acasă. În fața acestor simptome triste cu grije și serioșitate trebuie să ne punem întrebarea, óre ce e cauza de poporul nostru ast fel decade în celea materiale, și ce ar fi de făcut spre mântuirea și salvarea lui?

Românul de la fire — cu deosebire țáranul e conservativ — rămâne în tradițiile lui și se feresce de orî ce inovări.

Băieții și-i creșce agricultori, și nu-i dá la meserii. Cum am trăit eu — vor trăi și ei — să îndatineză țáranii nostri a zice. Își uită ínse că moșióra din care a trăit în trecut o familie în viitor vor avea să trăiescă 5 orî 6!

Țáranii cari își dau copii la școlă nu vreaú să facă din ei de cât preoți și învățatori. Industriași harnici ínse nu vreaú să creșcă din ei nici unul.

Datorința preoților și a învățătorilor de pe sate ar fi, să îndemne țáranii nostri să-și deie prunciú la meserii. În chipul acesta moșióra s'ar împărți la mai puțin, și banii nu s'ar duce la străini fără ar ajunge în mâinele îndustriașilor de român, și o clasă mijlocie avută ar fi o garanță sigură pentru ridicarea neamului nostru la o bunăstare materială mai înfloritóre.

Conservativ fiind poporul nostru de la fire, conservativ a rēmas și pe terenul economic.

Se feresce de orî și ce inovări, cari ar aduce folóse cu mult mai mari, și în chipul acesta rēmánënd pe lângă modul vechiú primitiv de a purta economie, une orî abia li-se plătesce ostenéla, de cum să aibă și folóse.

Fórte de dorit ar fi ca în toate regiunile locuite de români, să se înființeze cât mai dese reuniuni agricole, — caast fel să se pótă da avēnt și agriculturēi, ca și țáranii nostri să tină pas cu țáranii agricultori ai altor neamuri, avēnd aievea folos real din lucrarea pámintului.

Miseria poporului aduce cu sine mai departe, ca țáranii sint siliți ași vinde bucatele până sint pe câmp, sau îndată după ce le adună cu prețuri fórte bagatele, neputēndu-le păstra până la timpul, când le-ar putea vinde cu preț bun și le-ar putea valora în adevēr.

Ar trebui ca în toate părțile să se înființeze magazine de bucate, ca prin acestea să se pótă ajuta toți ce-i lipsiți, și tot odată la timpul binevenit să-și pótă toți valora productele, avēnd folosul ei, țáranii producēți, nu neguțatorii de neam străin.

Să se ajute țáranii din băncile românesci, când lipse ardētóre sú — dar datorința fruntașilor de la sate este,

ca să nu-i lase a se îndatora așa tare, să-i învețe a se folosi de împrumuturile băncilor, pentru că mulți cari iaú bani împrumut cred că i-au primit în dar și numai trebuie plătiți îndērēpt.

Am amintit în fugă unele din miseriile poporului țáran, și am indicat în trecăt câte-va căi de a putea veni în ajutorul țáranului român pornit pe povirnișul decadinței materiale.

Multe ar mai fi încă de spus, și multe ar mai fi de făcut.

Noi am ținut să indicăm acum numai un pericol atât de mare și iminent, la delăturarea căruia, ar trebui să se cugete serios totă suflarea românescă.

Fruntașii satelor preoții și învățătorii nostri cu deosebire, ar trebui să se pună pe lucru, să mântuiască încă ce e de mântuit.

Poporul nostru el își susține bisericile și școlile, pe preoți și învățatori. Zace în interesul acestora ca să ridice poporul la bunăstare materială, pentru că poporul sărăcit nu-și va mai putea susține biserica și școlă, preoții și învățătorii — și fără biserică și școlă, neamul nostru va peri și se va stinge.

Bóla Sfinției Sale Pontificelul. — Din Vatican sosese sciri, din ce în ce mai triste. Venerabilul Bétrân se stinge pe încetul, după ce mai mult de un sfert de veac. a împodobit cu splendóre scaunul sf. Petru.

Deși din buletinele medicilor s'ar păré, că bóla nu mai progreséză, și deși acum a treia oră s'au estras puroiú și apă din trupul lui, totuși considerându-i etatea înaintată. nu credem să mai fie vre-o sperare de vindecare. Sfinția Sa — spun medicii, — va adormi de odată pentru veciănicie, fără să mai simtă dureri. Și chiar de aceea Cardinalii privighéză neîntrerupt lângă patul marelui bolnav.

Cu totă căldura, ce domnesce acum în Italia, mulți otelieri și-au redeschis localele, de óre ce aglomeratiunea publicului creșce tare. Tot din pricina bólei Pontificelul. párechia regală a Italiei și-a amânát călătoria în Franța.

Onoratul **PARACLIS** al Preasfintei Născătórei de Dumnezeú și pururea Feciórei Maria și **CANÓNELE** cátră Domnul nostru Isus Christos și Íngerul pázitoriu. Prețul **20 fl. + 10 fl.** porto.

Unde-i Blașul? — La întrebarea pusă de mine red. „Encicl. române“, am aflat în ultimul număr al „Transilvaniei“ următorul răspuns, de o nelutrecută nalvitate, îl recomand atențiunii cetitorilor:

„Unde-i Blașul?“ Această întrebare ni-o pune un abonat al „Encicl. Române“ în „Unirea“ Nr. 21 din 30 Mai a. c., acuzându-mă de superficialitate din cauză, că pe harta etnografică a Țărilor locuite de Români nu a găsit numele „Blaș“.

Pentru clarificare răspundem D-lui interpelator, că harta adnexată la fasc. 29/30, nu este nici geografică, nici istorică, ci pur etnografică, la a cărei compunere s'a putut ține cont mai ales numai de centrele mai mari ale teritoriului locuit de Români sau de vecinii lor, și de localitățile de la marginile acestui teritoriu, apoi de centrele administrative și de comunicație. Din acest punct de vedere Blașul, care are o populație de abia 2000 suflete, și care nu este nici centru de comunicație, nici de administrație politică, a putut rămâne neconsiderat pe o mică hartă în format 4°, care cuprinde o înțregă serie de țări, fără ca autorii acesteia să potă fi învinuiți cu drept cuvânt de superficialitate.

Cetitorii, cari vor căuta în „Enciclopedia Română“ informații asupra Blașului, le vor căuta fără îndoială nu pe harta adnexată la art. „Români“, ci la litera B, sub titlul „Blaș“, unde vor găsi un articol de mai multe sute de șiruri, împodobit și cu o frumoasă ilustrație, și vor putea citi informații detaliate atât despre istoricul cât și despre stările actuale ale acestei localități. La întrebarea: „Unde-i Blașul?“, răspundem deci: „Vezi vol. I, pag. 499!“

Ce privește în fine „multa reclamă“ remarcată de D. interpelator, — credem că lumea nepreocupată va ști că această observare nici de cât nu este justificată față cu publicațiunea noastră. Ea este a se pune deci mai mult în contul stărilor social-culturale în cari trăim.

Redacțiunea „Enciclopediei Române“.

Ei bine! Tote cele spuse în acest răspuns nu mă pot face să-mi retrag ceea ce am zis și anume că: harta etnografică a țărilor locuite de Români este compusă în mod superficial. Ba vădând ce argumente mi-se contrapun, poate nu greșesc, când susțin că ea a fost compusă nu numai cu superficialitate, ci chiar cu răutate.

Însămătatea unui centru de cultură, cum a fost și este Blașul, nu-i permis să se măsoare după cele 2000 de suflete, cari îl împopulează, ci cu totul din alt punct de vedere. Dar On. Redacțiunea uită să ne spună, că a pus pe hartă localități ca Coroveni, Curșumlea, Chisilgilor din Sârbia și Bulgaria, apoi Pungesci, Pechea din Moldova, Cermen, Anina și Dobra în Ungaria, cari nu sînt nici mai împopulate și nici acatari centre de comunicație și administrație politică. Unde-i aici conservența?

Redacțiunea din vorbă nu observă, că însă-și își taie crenga de sub picioare, când mă îndrumă pe mine, să caut Blașul în vol. I. la pag. 499. al „Enciclopediei“, căci dacă Blașul este într'adevăr „o localitate“ atât de neînsemnată, cât nu merită să figureze pe hartă, pentru ce a fost vrednic să i-se dedice în volumul I. al aceluia-și Enciclopedii mai multe sute de șiruri și ilustrații? Nu a apărut vol. I. al Enciclopediei sub dirigența aceleia-și redacțiunii, care a compus și harta din

vorbă? Comunei „Dobra“ bună oră nu i-s'a dedicat în Enciclopedie, de cât 8 șiruri, și totuși este pusă și pe hartă! Este aici consecvență?

Tote acestea ne întăresc în convicția, că harta din vorbă a fost compusă cu cea mai mare superficialitate. Și dacă On. redacție a „Enciclopediei“ nu vrea să o recunoască această, bage bine de samă, că deșteptă în mine gândul unui al doilea păcat: răutatea.

La ultimul punct din răspuns, nu mai reflectez, sînt vorbele, aceluia, ce nu știe ce se mai zică.

Regret, că contul „Enciclopediei“, a mai trebuit să fie îngreunat și cu această poziție.

Un abonent al „Enciclopediei“ și membru al Asociațiunii.

Din diecesa de Orade.

Nr. 2192—1903.

Iubiților în Christos Frații!

Devisa Episcopilor de ambele rituri din lumea catolică fiind, că dînsii porțiunea turmei lui Christos, încredințată grijei lor pastorale, o guvernază „Din îndurarea lui Dumnezeu și grația Sfințului Scaun Apostolic“, sum în plăcuta pozițiune de a Vă notifica Frațiilor Văstre și oficios, că după un timp îndelungat de jale, doliul Diecesei văduvite, tot „Din îndurarea lui Dumnezeu și grația Sfințului Scaun Apostolic“, s'a prefăcut în bucurie prin aceea, că Sfinția Sa Pontificele Roman, în conțelegere cu Malestarea Sa gloriosul nostru Rege Apostolic, ca Patron suprem al Bisericii Catolice din Ungaria, pe

FEUILLETON.

Căpitanul de bandiți.

Înainte porții de la Tampico, o cetate mare din Mexico, apără — e cam de mult de atunci — într'o dimineață frumoasă de toamnă un bărbat sdrențuros, care pute să aibă cam 60 ani, și după resturile îmbrăcămintei sale pute fi un stăvar. Era Heredia, care ședea pe o glôbă de cal slab. Heredia să aruncă de pe cal și striga pe păzitorii porții spunându-le, că are de vorbit numai de cât cu căpitanul cetății.

Soldatii păzitori riseră, oficerii să înturnaă de o parte și rideau și-și băteau joc de prostia acestui om, care credea că omul poate vorbi lată așa cu Escelența Sa domnul comandat al cetății Dn Eugen Portocorrero. Dar Heredia nu cedă, și comandantului patrunei nu-i rămase alta de cât să lase a conduce pe stăvar la quartirul Escelenției Sale. Severul domn comandant îl lăsă să intre.

Heredia făcu două închinăciuni mari și zise:

— Dumnezeu să binecuvinteze pe Escelenția voastră.

— Las, aceste, spune-mi ce vrei de la mine.

Heredia zise serios:

— Nobile senor, mă rog de mîia mea de dolari?

— Mîia ta de dolari?

— Remunerația, ce-ați promis-o aceluia, ce va aduce descrierea căpitanului de bandiți Parron.

— Și tu l'ai vădut?

— Cum vîd pe Escelența voastră.

— Acesta-i o minciună necălită, iubite Heredia. De trei ani de zile urmărim pe hoțul acesta și încă nimenea nu l'ai vădut, nimenea n'a vorbit încă cu el. De trei ani de zile trăiesc în acest ținut, despôie călătorii, și cine cade în mîinile lui, e fiul peririi. Cine vede pe Perron — mîre, așa zice și face acest bandit ucigaș.

Heredia rise ironic:

— Dar scii, Escelență, că prostul are noroc. Eu am vădut pe căpitanul de bandiți și trăiesc.

Comandantul începu cu nerăbdare:

— Vorbesce si-mi demonștră adevărul vorbelor tale!

— Îndată, Escelenție. Eri a trecut săptămîna am fost eu și calul meu surprinși de hoți. Ei mă legară țapăn de spinarea calului meu și mă duseră departe în munți, printre stînci, unde mai poposia o companie înțregă de hoți. Mă cuprinsă o frică grîsnică. Eu zisei un „Tatăl nostru“, căci sciam că mi-a sunat ceasul ultim.

Stăteam cufundat în cugete, când mă bătă cine-va amicabil pe umăr. Îmi ridicai capul; înainte mea stătea un om frumos îmbrăcat, care-mi grăi ridînd:

— Uitate'n cîce, voinice, eu sînt Parron.

Eu mă aruncaii repede la pămînt și strigaii:

— Prea onorabile Domnule căpitan de bandiți! Eu încă nu v'am vădut fața, eu vreau să trăiesc, alungați-mă de aci. Pentru binefacere, fără să privesc la dta, îi voi proroci din palmă, căci să scii, eu am darul de-a vedea în viitor.

Parron rise cu hohot și response:

— De tine îmi place... tu ai talent. Ceia-laiți, pe care i-au prins omii mei, să văletaă de-mi ținaă urechile, așa că eu, numai să am liniște, trebuia să las să-i impusce. Dar tu-ți ai gura la loc. Scôlă-te! Atunci mă lovi cu piciorul. Eu mă ridicai. Mișelule tu plîngi, strigă Parron, arătînd la lacrimile, ce curgeau din ochii mei, — și apoi rise cu hohot. Așa dară scii prorocii? Începe, aci ai palma mea.

Eu îi prinsai mîna dreaptă ce mi-o întinsese și cugetai un moment. Sciam eu, că de la vorbele mele atîrnă viața și mîrtea mea. După un interval zisei:

— Parron, mai curînd ori mai tîrziu, de mă grațiezi ori mă omori, tu vei fi spînzurat.

— Acesta o scii și fără tine. Când voi fi spînzurat?

— Tu mă întrebă, când vei fi spînzurat? Întrebai eu. Cel mult într'o lună.

Parron tresări. Apoi zise încet lămurit:

— Stai drept, mișelule. Tu rămăi aci. De nu mă spînzură într'o lună, te spînzur pe tine.

— Mulțumesc frumos, zisei încet în mine, acum șed.

Ful dus într'o speluncă. Parron să urcă pe calul său și dispăru în tușul de-alături.

Cam șapte zile ful închis, fără să fi mai vădut pe Parron. Păzitorul meu îmi spuse, că nu-i ceva neîndatinat, ca să rămână și mai lung timp nevădut căpitanul, spre a ieși odată ca din pămînt.

Illustrisimul și Reverendisimul Domn, Dr. Demetriu Radu, până, aci Episcop al Lugojului, prin transferare canonică, L'a constituit de Episcop al Diecesei greco-catolice de Oradea-mare, Carele, ca Atare, își va ocupa Scaunul Episcopesc prin intronizarea Sa solemnă din 2 August a. c., la care act Vă și invit pe Frații Văstre cu aceea, că Illustritatea Sa în ziua următoare (3 August) va binevoi a ține un Consistoriu plenariu, la carele prin aceste sînt invitați toți Frații Asesori Consistoriali atât cel din gremiu, cât și cel din provincie.

Mă servesc de ocaziune pentru de a Vă rosti Fraților Văstre cea mai caldă mulțumită pentru sprijinul binevoitor ce mi l-ați prestat cu atîta prompteță sub durată vacanței Scaunului Episcopesc, întru guvernarea provizoriu a Diecesei, constatînd cu bucurie, că Preaveneratul Cler diecesan a stat la culmea chemării sale, suplinind prin zelul și devotamentul său toate lacunele fragilităților mele personale, îndreptînd ast fel pe noul nostru Arhiepiscop la firma convingere, că aici va avea de tractat cu un Cler peste tot disciplinat, în mijlocul cărui va putea sta în fruntea Diecesei, ca acel turn mistic, din care atîrnă o milie de scuturi și totă armătura celor tari (Cfr. C. Cant. IV. 4).

Oradea-mare, din Ședința Consistorială ținută la 8 Iuliu 1903.

Dr. Augustin Lauran m. pr.
vicar capitular.

În ultimul moment primim alt circular în care se comunică, că din cauze neprevăzute instalarea P. S. Sale Episc. Dr. Radu s'a amînat pe Duminică în 16 Aug. n.

Correspondințe.

DIN MUNȚII-APUSENI.

— 7 Iuliu n.

Rar ni se dă nune românilor din munții-apuseni ocaziunea, a gusta plăcerile cauzate prin musică. Așezați de sörte în un ținut lipsit de cale ferată, unde călătoriile sînt împreunate cu multe greutăți și spese, — numai din când în când se abat pe la noi măestrii în ale musicel.

Acum în 28 Iuliu a. c. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur, cu concursul alumnilor pedagogiei din Blaș, a dat un concert în Abrud, constatător din 14 puncte, cântări și declamări.

Noi, cari am asistat la concertele Dilor Dima, Mureșan etc. eram îngrijați de sörtea concertului tineretului de la institutul pedagogic din Blaș, cu atîta mai virtos, că: anghul musical e förte dezvoltat la „Moți“ avînd el mai multe coruri și încă bunișore, pe cum și tarafe de lăutari ieșiți din sinul lor. Toți, căți au participat la conferința națională din Sibiu de acum 10 ani entusiasmați își vor aduce aminte de „capela moților“ cum o numiau, care în sera de cunoștință din grădina „Hermann“ a electrisat publicul; și în decursul zilelor de rar entusiasm ce au urmat, a potențiat însuflețirea, prin prestațiunile lor.

Îngrijirea noastră înse a fost prematură, de ore ce producțiunea corului pedagogilor din Blaș, este demnă de totă lauda.

În genere luat, corul e bun. Tenorul ar trebui mai puternic, — basul e escelent. Piesele au fost cîntate precis și bisate la cererea publicului, care aplauda într'una. Tinerul pedagog Nicodim Ganea, conducătorul corului, merită totă lauda; și supe-

rioritatea ar avea datorință; ca un talent atît de pronunțat ca al Dlu Ganea, să nu-l lase în întunec, ci să-l ridice, dîndu-l ocaziune și ajutor a se perfecționa

Declamările nu și-au ajuns apogeul, din motivul că: predarea a fost prea monotönă; singur Dl Sigișorean prin predarea poesiei „Noi vrem pămînt“ a reușit întru tôte.

În pauză, 12 pedagogi în costume naționale, au jucat: „bătuta“ și „romani“ în mod precis; conducătorul călușerilor Dl Cioban, e un jucător de prima ordine.

Sînt demni de stima și recunoștința noastră toți, cari au conlucrat și conlucră ca tinerimea pedagogică din Blaș, să se potă afirma ca element cultural și pe terenul social, atît de puțin cultivat în trecut.

Iar tinerilor pedagogi, cari ne-au cauzat o seră plăcută le zicem: înainte, tot înainte pe calea apcătă; cultivați mușica vocală, și instrumentală, căci ea inobilitază simțemintele; — iar conducătorului corului în special îi mulțumim, ca unui fiu al munților apuseni, că ne-a cauzat o bucurie neprețuită prin prestațiunile corului, condus de D.Sa. și vîdînd speranțele puse în D.Sa încununuate de succes.

X.

Raport general

despre activitatea societății de lectură „In. M. Clain“ pe anul 1902—1903.

(Continuare și fine.)

c) Membrii onorari:

1. Illustritatea Sa Dr. Demetriu Radu, episcop. 2. Ill. Sa Ioan M. Moldovan,

Ca să respir ceva aer curat m'au scos hoții din speluncă, dar pentru precauțiune m'au legat de un arbore. Trecu timpul până oătră șese sara, când adusă aci un țaran, un biet econom de vite, care prospicia förte prost, prăpădit.

— Dați-mi banii striga el, acești douăzeci de dolari sînt întręga mea avere, ce o căștigal din vîndarea de vite. Fie-vă milă, domnilor! Am femele și șese copii, care flămânzesc, de merg acasă fără bani. N'are nimenea dintre d-văstre copii, ca se scie ce-l asta? O, domnilor, pentru mine nu mă rog, pentru mine viața e numai un neîntrerupt șir de zile lucrătoare, dar femelele mea și copiii mei!

El se aruncă la pămînt și plânse deși petrele s'ar fi muiat. Bandiții priviau la el, erau mișcați de milă și unul din el zise: — Să-i dăm drumul și să jurăm că nimenea n'a spune când-va ceva generalului despre asta.

— Jurăm! strigară toți lăcrîmînd de mila lui. Țaranul să ridice și-și reclamă banii.

— Marș, ori te împușcăm ca pe un căne!

Bietul om fugi tot șipotînd.

După o jumătate de ceas sosi Parron călare pe cal; înaintea lui în șea ședea — țaranul. Bandiții incremeniră.

— Mișeilor! strigă Parron. Omului ăstu de omenie l-ați furat douăzeci de dolari. Numai de cât să-i dați în dărît!

Așa se și întimplă. Țaranul își primi banii și mulțumi mișcat.

— Mergi cu Dumnezeu și-ți mulțumesc, zise Parron, dă mi-ai arătat calea-n cöce. Mergi numai. . . grăbesce.

Mulțumind din totă inima plecă țaranul, dar atunci pocni o pușcă și el cădu mort, nimerit de glonțul lui Parron.

În momentul acela simții, cum arborele, de care eram legat, se mișcă puțin și cătușile mele se desfac. Glonțul tăiasse funia. Până când Parron ținu o dojană aspră bandiților și supraveghea îngroparea cadavrului, eu mă depărtai frumos de lângă arbore și întunerecul nopții îmi ajută de scăpa. Calul meu pășea liniștit în apropiere, eu mă arunca pe el și fugii; acum sînt aci și mă rog de premiul ce mi se cuvine.

Heredia mai descrie cu de-amănuntul pe căpitanul bandiților și să depărtă numai de cât cu banii. . .

La patru-spre-zece zile după această întrevorbire era în Tampico mișcare mare. Întręga sentinela era gata de cale, se prindă pe Parron.

— Unde-i sergentul Lopez? întrebă un gendarm.

— Dăta nu scii, răspuse un altul, care numai de curînd fu trimis la acel corp; el e mort.

— Mort! Nu se pöte! Eu vorbii cu el înainte de două ore.

Manuel, așa se chema novitului răspuse rece.

— Înainte cu o jumătate de oră l'a pușcat Parron.

Să născu o consternare, nespuns de mare. Manuel continuă:

— O babă, care a vîdît fapta și a făcut arătarea, zise, că Parron s'ar fi lăudat, că toți vom învêța a-l cunoșce, de mergem în contra lui.

— Förtate, tu ești förte liniștit. Cugetă, că de șese zile am fost omorîți unspre-zece

camarați. Tu vorbești despre Parron atît de desprețuitor. . .

— Este Parron nemuritor? strigă Manuel sumeț. De mine nu scapă el!

Îl chemară la apel, toți gendarmii se postară în șir. Se începu cetirea catalogului.

Poporațiunea se îndesă acolo. Heredia era în mulțime. Noul gendarm Manuel să îndesă astut în șirul al doilea, atunci îl zări Heredia, strigă tare și fugi de acolo. Manuel își apucă pușca, și ținti spre fugar, dar vecinul său îl lovi pușca din mână și strigă: „Manuel a înebunit.“

Vecinii ținură strins pe gendarmul, care se sbătea din rîșniteri; oficerii, sub oficerii ocoliră pe infuriatul Manuel.

Într'aceea fu prins Heredia și dus la despărțămîntul gendarmariei. Acolo era acum și comandantul Portocarrero.

— Escelenție, strigă Heredia tot într'un suflet. Scutesce-mă de Parron.

— Unde e Parron?

— Aci, gendarmul acesta, strigă Heredia, arătînd pe Manuel.

— Eă, cap șec, lamentă Parron, care nu crută pe nimenea, odată cu viața mea am crutat viața acestui om și acesta mă costă viața mea proprie. Așa-mi trebuie.

După opt zile Parron fu spânzurat între strigăte asurđitöre, și Heredia, care-l prorocise acesta sörte, fu privit din acel minut ca un adevărat oracol.

De X. Y. trad. de

I. P. R.

prelat papal și prepozit capitular. 3. † Alexandru Micu, canonic. 4. † Dr. A. Grama, canonic. 5. † G. Blăjan, prefect. 6. † B. Raț, fost vicariu foraneu și rector seminarial. 7. Revs. Domn Dr. Victor Smigelszky, canonic mitropolitan. 8. Revs. Domn Dr. Augustin Bunea, canonic. 9. Revs. Domn Dr. Isidor Marcu, canonic și rector seminarial. 10. P. On. Domn Ioan German, profesor pensionat. 11. M. On. Domn Dr. V. Lucaciū, paroch. 12. P. On. Domn Dr. E. Dăian protopop. 13. Dl Aron Boca Velcherianul, 14. Dl Iuliū Pop, 15. Domnul Iosif Pop.

d) Membrii extraordinari:

1. On. Dn Vasile Suciū, prefect la Tipografia sem. 2. Dl Iacob Muntean, Inv. 3. Ioan Pușcaș, teolog bienal. 4. Michail Demian, teolog bienal. 5. Zacharie Pop, teolog bienal. 6. Ilariū Viciū, teolog bienal.

3. Biblioteca societății.

La finea anului administrativ 1901—1902. biblioteca noastră consta din 2527 opuri, în 3162 volume, 198 fascicoli, 67 broșuri, 2 fragmente și 2 manuscripte. La finea anului 1902—1903 biblioteca noastră constă din 2656 opuri în 3309 volume, 203 fascicoli, 87 broșuri, 2 fragmente și 3 manuscripte. deci rezultă o sporire de 129 opuri, în 147 volume, 5 fascicoli, 20 broșuri și 1 manuscript. Această creștere s'a întâmplat parte prin donațiuni, parte prin cumpărare.

a) Cărți donate:

1. Academia Română 10 opuri. 2. Academia Magiară 20 opuri. 3. Dăora Elena Săuion, 1 op. 4. Rev. Dr. Isidor Marcu, 1 op. 5. Ill. Sa Dr. V. Hossu, 9 opuri. 6. M. On. Domn Ioan F. Negrutiū, 1 op. 7. Rev. Domn Csicsăki Imre, 3 opuri. 8. On. Domn Ioan Baciū, 2 opuri. 9. Asociațiunea 2 opuri. 10. Redacția „Libertății” 1 op. 11. On. Domn Petru Rus, 3 opuri. 12. De la repausatul Ștefan Velțian, 3 opuri. 13. Teologii A. Vodă, M. Fabian. I. Șuteū, I. Bardoși, câte 1 op.

Aducem și pe această cale cele mai sincere mulțumite ale noastre pentru acestea donațiuni.

b) Cărți cumpărate:

În decursul acestui an saū cumpărat cu totul cărți în valoare de peste 170 cor.

c) Reviste și ziare:

În anul acesta ne-au dat binevoitorii sprijin prin trimiterea gratuită a revistelor și ziarelor direcțiunile de la: „Tribuna” (Sibiū), „Gazeta Transilvaniei” (Brașov), „Tribuna Poporului” (Arad), „Telegraful Român” 2 exemplare (Sibiū), „Drapelul” (Lugos), „Activitatea” (Orăștie), „Libertatea” (Orăștie), „Cronica” (București), până la detragerea debitului postal, „Fóia diecesană” (Caransebeș), „Unirea” în 2 exemplare (Blaș), „Fóia scolastică” (Blaș), „Bunul econom” (Orăștie), „Poporul român” (Budapesta), „Familia” (Oradea-mare), „Alkotmány” (Budapesta), „Egyházi közlöny” (Budapesta), „Rövaşul” (Cluș), „Revista Bistriței” (Bistrița), „Albina” (București), „Katholisches Vereinsblatt” (Viena) și „Fóia Poporului” (Sibiū). — Aducem cele mai sincere mulțumite Onoratelor direcțiuni

de la numitele fol și reviste, și ne rugăm, ca și pe venitor să ne împărtășescă de binevoitorul sprijin.

În decursul acestui an am abonat: „Revista Română” (București), „Sămănătorul” (București), „Enciclopedia română” (Sibiū), „Luceafărul” (Budapesta).

4. Cassa societății.

În decursul acestui an societatea noastră și-a administrat averea proprie și a administrat fondul „I. Micu Clain”.

a) Averea proprie:

I. Statul activ cu începutul anului 1902—1903 2084 cor. 97 fil.

II. În decursul acestui an au fost percepțiuni reale 361 cor. 93 fil.

III. Erogățiuni reale în decursul anului au fost 377 cor. 97 fil.

IV. Adăugându-se percepțiunile reale de 361 cor. 93 fil. la suma de la începutul anului 1902—1903, de 2084 cor. 90 fileri ne dă suma de 2446 corone 90 fileri. din care substrăgându-se suma erogățiunilor de 377 corone 97 fileri, rezultă, că averea societății în prezente e de 2068 cor. 93 fil. Deci comparându-se statul activ al cassei de la începutul anului, 1902—1903 cu cel de la sfârșitul anului, să vede un scădămint de 16 cor. 04 fileri.

b) Fondul „Inocențiū M. Clain”.

Statul activ cu începutul anului 1902—1903 a fost 156 cor. 72 fil.

În decursul anului au incurs 86 corone 56 fileri.

Venitul seratei din 31 Mai 175 corone 10 fileri.

Suma finală la sfârșitul anului 418 cor. 38 fileri.

5. Archivul societății.

În archivul societății să păstrează toate datele referitoare la societatea de la întemeierea ei și până azi. — și tot în archiv să păstrează publicațiunile societății noastre. Starea publicațiunilor societății cu sfârșitul acestui an e următoarea:

1. „Epistole către un preot tinăr” de Aloisiu Melcher, partea I. o avem în 151 exemplare broșate, partea a II-a în 399 exemplare broșate. Prețul ambelor părți e 3 corone.

2. „Pregătire la morțe” de S. Alfons Maria de Ligouri: avem 4 exemplare legate, a 2.80 cor., și 67 exemplare broșate, a 1.60 cor.

3. „Duch muscălesc” narațiune de Bolanden, avem 118 exemplare a 20 fileri.

4. „Tragedia Calvarului” de abatele Henry Bolo, avem 90 exemplare legate a 3.60 cor., și 316 exemplare broșate a 2 cor.

5. „Catechismul” de Deharbe, tradus de societatea „Alexiū-Șincai” 12 exemplare broșate.

Cel ce ar dori să aibă aceste traduceri, să pot adresa „Librăriei” din loc, saū societății noastre. în deosebi nu putem recomanda înde-ajuns traducerea „Tragedia Calvarului”, care ne pune înaintea ochilor într'un mod admirabil și mișcător înălțătoarele patimi ale Dumnezeului Om.

Aceasta este muncă noastră la sfârșitul anului 1902—1903, și ast fel e starea societății noastre la sfârșitul acestui an. Am păstrat cu scumpătate ce ne-au lăsat

antecesorii nostri, și ne-am nisnit să luăm în privința culturală științifică nivelul societății noastre, slindu-ne să ne câștigăm cunoștințele de lipsă spre a fi nisece bunii preoți și români.

Blaș, la 20 Iuniū 1903.

Pentru societatea de lectură „I. M. Clain” a telogilor din Blaș.

T. German m. p.
president.

N. Ticaeiū m. p.
secretar.

Nr. 545—1903.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de *invetator* (*invetatore*) ordinar și a postului de *invetatore suplentă pentru lucrul de mână* la școala civilă de fete a Asociațiunii se publice concurs.

I. Doritorii (doritoare) de a ocupa postul de *invetator* (*invetatore*) ordinar au să prezinte comitetului Asociațiunii (Sibiū, str. Morii nr. 8) următoarele documente:

1. atestat de botez;
2. document despre calificațiunea cerută prin legea statului având preferință cel ce au calificațiune specială pentru limbă și istorie (nyelv és történetudomány szakasport);

3. arătarea despre studiile pregătitoare și ocupațiunea de până acuma;

4. să dovedescă, că posed perfect limba română în vorbire și scriere;

concurrentul (concurrenta) ales va avea să observe dispozițiunile statului de organizare al școlii.

Invetatorul ordinar, până când e provisor, primesce salar anual cor. 1400 — solvit în rate lunare anticipative și cor. 300 — bani de cuartir, solviți în 4 rate tri-lunare, iar devenind definitiv primesce salar anual cor. 2000.—, bani de cuartir cor. 600.—, 5 cuincenale a cor. 200.— și drept de pensiuine de la stat, unde va solvi taxele prescise; invetătorea provisorie primesce salar anual cor. 800.— și întregă întreținerea în internatul școlii, iar cea definitivă primesce salar anual cor. 1200.—, întregă întreținerea în internat, cuincenale și drept de pensiuine ca invetătorel. Invetătorea, locuind în internat, va avea să deie directorei mână de ajutor la agendele internatului.

II. Doritoare de a ocupa postul de *invetatore suplentă pentru lucrul de mână* au să înainteze:

a) atestat de botez;
b) document despre calificațiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de invetătore la școlile civile;

c) arătare despre studiile pregătitoare și despre ocupațiunea de până acum;

d) atestat despre cunoștință în teorie și în praxă a lucrului de mână;

e) să dovedescă, că vorbește bine românece și unguresce, eventual și nemțesce.

Vor fi preferite acele concurente, cari — pe lângă calificația din lucrul de mână — mai au calificație și din ore care categorice de studii, în deosebi din grupul limbilor.

Invetătorea suplentă primesce o remunerație anuală de cor. 600.—, solvită în rate lunare anticipative, și întregă întreținerea în internat.

Invetătorea angajată va avea să deie directorei mână de ajutor la agendele internatului.

Terminul de concurs espiră la 15 August a. c. st. n.

Posturile sînt a se ocupa cu 1 Septembrie a. c. st. n.

Sibiū, din ședința de la 2 Iulie 1903 a comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Iosif Sterea Șuluțită.

Dr. Ben
secretar II.

Cătră P. T. Cetitori.

La jumătatea anului fiind, rugăm cu tot respectul pe P. T. Domni abonenti, cari nu și-au achitat încă abonamentele, să și-le achite cu posibilă urgență.

Tot asemenea rugăm pe P. T. Domni, cărora li-se sfârșese abonamentul, să-l renoiască.

Administrațiunea.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Văduva lui Buta Ioan n. Huza Mărinca, din Ercea, a dăruit Bisericii gr. cat. din Ercea un juger de pământ, care a și trecut în foloaință. Pentru care faptă nobilă venim și pe calea aceasta a aduce sus numitel cele mai sincere și căldurose mulțumite, rugând pe atot puternicul Dumnezeu, să-l răsplătească și lungască firul vieții în deplină sănătate. Ercea 7 Iuliu 1903 în numele com. par. Dumitru Cioloca, învățator.

Sciri personale. Consacrarea întru episcop a Ill. Sale Dr. Vas. Hossu, nu s'a statorit încă și ast fel toate scirile ziarelor sînt premature.

Din diecesa Gherlei. Malestarea Sa a aprobat următoarele avansări hierarhice: Alexandru Bene, canonic lector a fost avansat preposit. Ioan Georgiu, canonic lector. Ioan Ilieș, canonic custode. Ioan Ivașcu, canonic scolastic. Octavian Domide, canonic cancelar. A rămas vacant stalul de canonic prebendat.

Din diecesa de Lugos. Concurse: Pentru anul scolastic 1903/4. se escrie concurs public cu termin până la 12 Avg. st. n. 1903. la stipendii teologice, gimnasiale și preparandiale. Recurenții la aceste stipendii pot fi numai tineri români greco-catolici și au să și subțernă recursele lor la acest Ordinariat pe calea oficiului protopopesic districtual, instruându-le cu documentele de lipsă. Recurenții la stipendiile teologice și preparandiale negreșit vor avé să se prezenteze înaintea Consistoriului Episcopesc din Lugos pe ziua de 12 August n. a. c. aducând cu sine și atestat despre starea lor sanitară, estradat de cătră medicul diecesan. — **Ajutóre la deficienți și preotese ori orfanți de preoți:** La 8 preoți deficienți s'a împărțit pe 1903. cor. 1310 — ajutórele sînt de 50.160.200 și 260. — La 47 vădave și orfanți de preoți s'a votat cor. 6432. Ajutórele variază între 40 până la 400 cor.

Hymen. Dl. Niculae Brânzeu, abs. de teologie și prof. în Pitești, anunță căsătoria sa cu d-sora Maria Ap. Ghiorghiș, ce se va ține la 6 Iulie v. în Valeni. — Urări de fericire!

Advocat nou. Dr. George Dubleșiș, aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelaria advocațională în Hunedóra.

Bustul lui Treboniș Laurian. Zilele trecute s'a inaugurat în Bucuresci, în fața școlii Lucaei, bustul distinsului literat August Treboniș Laurian. Ridicarea acestui semn de grațitudine marelui bărbat, e de a se mulțumi inițiativei private. Un public numărós a fost față la această ceremonie. Printre cei prezenți s'a observat reprezentantul Maj. Sa Regelui Carol și dl. Adamescu, secret. gener. la culte.

Kállay Beni, ministrul comun de finanțe, a murit subit la Viena. Deja se și fac combinații referitor la succesor. Se pomenește mai ales ministrul Lukács.

Procesul „Gazetei“. Curia reg. din Pesta a aprobat sentința curții cu jurați din Oșorheiu, prin care redactorul resp. Tr. H. Pop, a fost condamnat la 3 zile închisóre de stat și 20 cor. amendă, adăugînd din a sa parte, ca sentința să fie publicată în foie.

Sciri literare. La Timișóra a început să reapară „Advocatul popular“, foie juridică administrativă, sub redacția d-lui Pavel Rotariș, adv. Apare odată pe lună și costă 3 cor. până la finea anului. Abonenții cari și-au plătit abonamentul, primesc la cerere sfaturi juridice procesuale.

Colecte pentru misiunile catolice. „Reuniunea sîntei pruncii“, o reuniune catolică internațională a pruncilor de școlă a colectat pentru misiunile catolice în 1902. suma de 3.531.200 fres. Sumele mai mari s'a adunat din Germania (1.262.546 fres), din Franța (1.083.355 fres); din Belgiu (423.999 fres), din Italia (274.314 fres), din Austro-Ungaria (142.906 fres), din Elveția (102.552 fres.) și din micuțul Luxemburg (28.607 fres). — „Reuniunea pentru răspîndirea credinței“ a colectat pentru același scop în 1902. suma de 6.598.044 fres. Sumele mai mari s'a adunat din Franța (3.859.697 fres), din Germania (731.656 fres), din Belgiu (350.274 fres), din Italia (297.016 fres), din Spania 155.575 fres), din Britania (140.692 fres), din Elveția (92.746 fres), din Holanda (88.563 fres.) și din Austro-Ungaria (60.653 fres.). De altmintrea e de observat, că mai sînt și alte reuniuni, cari urmăresc același scop. Dacă singur acestea două reuniuni pot, să adune într'un an 10.129.244 fres., acesta dovedește, ce pot plini ómenii, dacă-i adună în reuniuni scopuri sînte și mărete.

500.000 de divorțări americane. În unele ținuturi din Statele-unite ale Americii de miază nopțe, nu se pretind cauze chiar mari, pentru ca să se desfacă căsătoriile. Numărul divorțurilor crește așa de tare, căt el primejduese deja societatea. S'a format deci o reuniune de predicatori de ai tuturor sectelor necatolice, pentru ca să înfrunte mania acesta a divorțării. Predicatorii aceștia au constatat, că în Statele-unite acum de două-zeci de ani s'a făcut peste 500.000 de divorțări. Mai bine de 1½ milion de copii și-au pierdut printr'însele respectul față cu porunca a patra dumnezească. Din procesele de divorț au avut advocații în acest restimp câștig cam de 120.000.000 cor. Numărul divorțurilor e mai mare de căt numărul locuitorilor ori cărnii din cele 25 state și teritorii ale Statelor-unite.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au mai contribuit în 1902: *Clemente Papiș*, și *Ioan Anca*, din Subpădure câte 10 cor. 53 fl., *Demetriu Căliman*, din Ciavaș 12 cor. 64 fl., *Vasiliu Dancu*, din Țapu și *Georgiu Tufan*, din Valea-sasului câte 15 cor. 80 fl., *Georgiu Simu*, din Ibașfalău 15 cor. 79 fl., *Ioan Boer*, din Lisneș 11 cor. 57 fl., *Dr. Iuliu Maniș*, Blaș cor. 14-90 și N. 33 cor. 70 fl.

Masa studenților din Blaș a primit de la Sp. dn *Vasile Mica*, proprietar în Someș Odorheiu 200 cor. iar din colecte au intrat: *Petru Pinteș*, Nevrincea, 13.10. *Pandele Micu*, România, 20 fr. Ofic. paroch. *Cuzuplac*, 4 cor. *Restolțul-deș*, 4 cor. *Netot*, 9.70. *Dr. Laur. Luca*, Comloș, 18.10. *Laur. Pascu*, D.-S.-Mărtin, 42 cor. *Zevedeșii Mușășian*, Sebeș, 62 cor.

Bancă nouă. Ni se scrie din Bistrița ca firma „Coróna“ institut de credit și economii, societate acționară în Bistrița (Besztercze) s'a înregistrat în cartea firmelor

la tribunalul de acolo. Societatea s'a și instalat în localul închiriat din strada Spitalului Nr. 23 etajul sting. Activitatea ei se începe în 14 Iulie stil nou a. c. și va opera în toate ramurile băncii.

Convocare. Comitetul despărțimintului XVI. al Astrei, Sălăgiu-Chiocean, prin acesta cu onóre convocă adunarea generală de ast an a acestui despărțimint în comuna Giamelciș (Sălăgiu) pe ziua de 2 August a. c. st. n., unde cu stimă sînt invitați toți amicii și părtinitorii culturii și literaturii noastre romănesce. Șimleu, la 1 Iulie 1903 n. Alimpiu Barboloviciș președinte. Dr. Mesegian, secretar. — Despărț. Cluș al Asociațiunii, își va ține adunarea cercuală la 23 Iuliu n. în comuna Aghireș, iar despărț. Alba-Iulia la 19 Iulie în Bucerdeavinosă. — Domni acționari recte subscriitori de acții ai inființandului institut de credit și economii „Jiana“ societate pe acții în Petroseni, conform §-ului 154. al articolului de lege XXXVII. din anul 1875. să invite la adunarea generală constituantă, care se va ține în comuna Petroseni la 30 Iulie 1903 la 10 ore a. m. în localul Wagner cu următorul program: 1. Deschiderea adunării generale prin președintele fondatorilor și alegerea unui președinte și notar. ad hoc; 2. Constatarea subscrierii capitalului fundational și solvirilor făcute conform prospectului; 3. Pertractarea și facerea statutelor; 4. Deciderea asupra constituierii societății; 5. Alegerea direcțiunii; 6. Alegerea comisiunii de supraveghiere; 7. Darea absolutoriului Fondatorilor. Din ședința fondatorilor, ținută la 25 Iunie 1903. st. n. Fondatorii. NB. (Conform §-ului 155 art. de lege XXXVII. din anul 1875, adunarea generală constituantă numai atunci se privesc capace de decideri, dacă la adunare vor participa, sau în persoană, sau prin reprezentanți, cel puțin 7 acționari, recte subscriitori de acții, cari reprezintă cel puțin 1/4 parte a capitalului fundational.)

Scolastic. Reuniunea învățat. gr. cat. din Citele Sătmar și Ugocia, aparținătoare la Diecesa Gherlei, își va ține adunarea generală anuală în 30 Iuliu st. n. a. c. în edificiul școlii rom. gr. cat. din Turciu (com. Ugocia). — Reuniunea învățătorilor gr. cat. din Archidiaconatul părților sătmărene, își va ține adunarea generală în comuna Vezeud, la 6 Aug. n.

Petreceri. Inteligența română din Ciucia și jur —, invită cu totă onórea la petrecerea de vară, ce se va aranja la 19 Iuliu n. a. c. în Ciucia la hotelul „Vigvadász“ din incidentul adunării cercuale a despărțimintului „Hida-Huedin“ al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român. Venitul curat e destinat pentru biserică gr. cat. din Ciucia. — Inteligența română din Bucerdeavinosă și jur, invită la producțiunea teatrală, ce se va ține la 19 crt. n. cu ocaziunea adunării generale a despărț. Alba-Iulia al Asociațiunii.

Necrolog. † Paul Pop, protopop gr. cat. în Vișeu-de-sus, membru în congregațiunea comit. Maramurăș, membru a Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramurăș, membru pe viață a „Astrei“ etc. a repausat după un morb lung și dureros, împărțășind fiind cu s. Sacramente ale muribunților, la 10 Iuliu în anul 63 al vieții laborioase, 37 al preoției devotate și 15 a văduviei jelnice. — Condolențele noastre familii!

† Emil Cigărean, student în drept, a repausat în Domnul, la 3 crt. n. în etate de abia 23 ani, după îndelungate și dureroase suferințe, împărțășit fiind cu sf. Taine.

In veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Să credem în Dumnezeu!

(După Can. Ludovic Schüller.)

(Continuare.)

De Candolle povestesc, că în împrejurimea Constantinopolului există și astăzi o plantă, a cărei trunchi are o circumferință de 500 de urme, și are o scobitură, a cărei perimetru este de 80 de urme. Pe vârful Etnei este un arbore de castan, care are o circumferință de 178 de urme, și în scobitura acestuia este o casă, unde se adăpostesc un păstor cu turma sa. În Normandia se află un stejar numit: *stejarul-capelă de Allowville*, în care este un altar dedicat Preacuratei Vergure Maria, unde se celebrează câte odată sfânta liturgie. De-asupra este o chilniță, unde petrece un călugăr.

În fața acestor mărturii gigante, mute — dar pentru aceea destul de elocinte — cari trăiesc de 3000—5000 de ani — cine se va pute îndoi despre existența necesară a unei Ființe, care să le fi creat și să le asiste cu grija sa atotputernică și prea înțeleptă? Și acesta fără să zicem ceva despre admirabila reproducere a tuturor plantelor, dintre cari fie care — deși ar ocupa abia un centimetru de pământ — e în stare să înmulțească posteritatea, așa în cât să acopere întreg globul pământului; fără ca să fim cu atențiune la minunata, încântătoare și preaințeleptă organizațiune a fiecărei plante, fără ca să ne oprim cât de puțin să considerăm diferitele lor proprietăți și nepărunsele lor organizațiuni diverse. Ah! cu tot dreptul putem — și după acesta slabă accentuare — să ne împreună cu glasul vestitului naturalist Carol Linnée, și să exclamăm: „Am vădut pe Dumnezeu pe fugă și din depărtare ca și Moisi, l'am vădut și am rămas amuțit și cuprins de admirare. Am urmărit în coce și în colo pașul său între lucrurile creațiunii, și toate aceste opere, până și cele mai mici și mai neînsemnate, oh câtă putere, câtă înțelepciune și ce perfecțiune nedefinibilă îmi dovedeau! Am observat cum ființele insuflete sta în legătură cu regnul vegetal, vegetalele însăși cu mineralele, cari sînt în sinul pământului, pe când pământul gravitează în un ord neschimbat în jurul soarelui, căruia îi datorează viața sa. În urmă am vădut soarele și toate astrele, întreg sistemul stelar, imens, necalculabil în nemărginirea sa — mișcându-se în spațiu, suspins în gol de un motor prim necuprins, care e Ființa ființelor. Causa cauzelor, Conducătoriul, Conservatoriul Universului, Stăpânul și Artistul întregii lumi.“

Dacă stînd înaintea unei opere de artă minunată, ridicăm până la ceri în genul aceluia, care a chibzuit-o și puterea celui ce a format-o, ce să zicem apoi și cum să ne exprimăm mirarea, ce se naște în noi înaintea acestor mari minuni ale vegetațiunii? Omul își vede slăbiciunea și nesuficiența proprie, și nu-și poate explica acesta cum să cade, fără de a recurge la

atotputernicia lui Dumnezeu. Așa dară vegetalele ne pun în urmărie ori cum le vom considera și ne fac să ne ridicăm la prima cauză a tuturor lucrurilor, ne proclamă sus și tare înfinita sa înțelepciune și atotputernicie.

Să exclamăm deci noi cu poetul german Fr. Schiller: „Oh pacifice vegetale, tăcutele văstre minuni îmi vestesc puterea dumnezeieci, perfecțiunea voastră, ce voi nu o cunoșteți — îmi conduce spiritul meu sătos de cunoștințe la reflexiunile cele mai sublime. Asemănarea unui Dumnezeu se explică ochilor mei în sinul multelor văstre aparințe.“

§. 3. Animalele.

Dacă considerațiunea vegetalelor a numărului și a mărimii lor ne silesc să conchidem existența unei cauze creatoare, a unei Ființe întru toate perfecte; tot ast fel putem repeți și după o simplă privire aruncată asupra mulțimei imense de animale, ce împoporează globul nostru. Nu este scopul meu a espune la acest loc o descriere amănunțită despre animale, nici de a vă arăta eruditele cosecinte ale zoologilor, începînd de la Aristotele și Pliniu până la Buffon, Cuvier și naturaliștii moderni — ca să înțelegeți existența necesară a unei minți înfinite, a unei puteri nelimitate. Scopul meu este să stîrnesc numai în cetitor o admirațiune spontană din unele date surprindătoare, ce ni-le prezintă știința despre animale, ca așa să ne înălțăm mintea pînă la Acela, care toate le-a ordonat în mod atât de minunat.

Și în primul loc singur numai numărul atîtor specii de animale, și numărul indefinit al indivizilor din fie care specie, cu tot dreptul trebuie să ne pună în urmărie. Dacă numărul vegetalelor e mare, și mai mare este numărul animalelor. La mil și mil se ridică diferitele specii a acestor ființe, fie care dintre aceste specii conține mil, milioane, ba chiar miliarde de indivizi. Microscopul în timpurile din urmă ne-a descoperit mai multe minuni în lumea animală — de cât cum ne-a descoperit telescopul în lumea stelară. Destul este să scim, că în unele locuri multe mii de pământ — la o adîncime de mulți metri — nu sînt formate din particule neorganice, ci din schelete de animale foarte mici, numite microzauri. Vestitul Vite a descoperit în plîtra de cretă 12 specii de microzauri. În America nordică există multe populațiuni geofage, adică cari mîncă pământ. Pământul acesta a fost examinat de naturaliști erudiți cu microscopuri puternice, și au constatat, că conține infuzorii și scoici microscopice, și că puterea nutritoare a acestor mîncări antediluviane, se datorează materiei animalice ce se conține în dînsul. Așa apoi nu ne vom mira auzînd, că Laponii se nutresc cu o fărină minerală — care după observațiunile accurate ale lui Betzius e compusă de 19 specii de infuzorii, de animale nepipăibile. De aceste animale — după calculările eruditului naturalist — D'Eheremberg — am pute ține într'o mîna mai mult de 10 miliarde; — sînt apoi animale de milioane

de ori mai mici ca un fir de năsip. Într'un singur picur de apă Lyonnet și Leenwenbrok au numărat aproape la 40.000 de insecte, cari înnoată ca și într'o mare!

Aceste miliarde de animale au său cel puțin avură — viață și sînt înzestrate cu organismele de lipsă, organismele lor proprii, cari la unele sînt foarte complicate. Eruditul Lyonnet examinînd o singură specie de insecte, a relevat în fie care individ 4000 de mușchi distincți.

Pe când boul și cămila au câte 4 sau 5 stomacuri, alte mici animale au până la o sută. Înmulțirea lor e uluitoare, pentru că în decurs de două zile un infuzoriu produce mai multe milioane. Animalele cele mari au numai câte doi ochi, insectele mai mici au mai mulți. Apoi fie care dintre acești ochi ne înfățoșează — în proporțiuni microscopice — părțile principale, cari compun globul nostru ocular.

Ce să zicem apoi despre complicațiunea organismelor fie căru individ? Dacă animalele mari, ca de exemplu chitul și elefantul — pe care omul poate așeza un turn spre a se lupta — au organisme foarte delicate, părți vitale de o micime extremă, ce să zicem apoi despre animalele cele mici? Ce complicațiune și ce finetă de lucrare! Câtă înțelepciune a trebuit să fie în Acela, care a provădut o insectă cu 4000 de mușchi! Și la toate a trebuit asignat un loc cuviincios, a trebuit cugetat la mil de organe netrecut de lipsă pentru viața și pentru conservarea aceleia.

Acum să ne întrebăm serios, că ore toate aceste putut-au să se derive din întâmplare, sau prin o înțelepciune mărginită, prin o putere restrînsă, cum e de exemplu înțelepciunea și puterea omului? Pe lângă aceea dacă fie care animal sau fie care parte din corpul unui animal, dacă fie care funcțiune — fie cât de mică — a ridicat o cîtă mare de învățați, ca să le considere și studieze cu de-amăruntul, — despre ce apoi au scris opere vestite, volume întregi, trebuie să admitem necesarmente, că numai înțelepciunea înfinită a lui Dumnezeu a putut să-și închipuiescă, să le alcătuescă toate aceste, numai atotputernicia lui a putut să le aducă la existență.

Etă deci cum și animalele — până și cele mai neînsemnate și microscopice ne arată până la evidență nu numai existența, ci și înțelepciunea și atotputernicia Creatorului.

Dar eu nu v'am vorbit despre animalele cele mari, despre instinctul lor divers, care încă ne arată lămurit grija înțeleptă a Creatorului, nu v'am amintit nimic despre organismul complicat al animalelor vertebrate, al mamiferelor, despre obiceiurile lor diferite, despre paseri, pesci etc. Am ales animalele cele mai mici, și cari sînt aproape invisibile, pentru că cele mari — fiind deja dedați cu ele — nu ne nîmesc într'atîta, până când cele mici ne atrag mai mult atențiunea noastră.

(Va urma.)

ALBERTINA.

— Povestire. —

(Continuare.)

III.

Marchisa d'Espinasse și copila sa rămaseră adânc măhnite pentru această morțe grabnică, dar trecând cele dintâi luni de doliu, ca nisece adevărate creștine — cum erau dînsese — se resingară în dispozițiunile lui Dumnezeu, iar mama aducându-și aminte de recomandările răposatului, se dedică cu totul creșterii Albertinei, care abia era de 10 ani, și a micului Richard — atunci cam de 6 ani.

Fetița, care avé o înțelepciune superioară etății sale — adese întreba pe mamă sa ce însemnă cuvintele acelea de pe monumentul tatălui său, și pentru ce nu s'a pus și numele lui?

La atari întrebări ochii iubitei mame se umpleau de lacrimi și stringându-și la sîn copila, îi răspundea:

— Copila mea, tu iești încă prea mică, și eu încă nu-ți pot satisface dreptei tale curiosități, dar când vei fi mai mare, îți voi explica acest mister, ce-mi apasă inima. Să nu crezi, că doră tatăl tău ar fi avut motiv să se rușineze de numele său, dar a fost silit, să-l ascundă din cauza răutății omenilor.

— Oh mamă! zicea atunci Albertina, — așa dară omenii sînt răi, de te-au făcut pe tine și pe preabunul meu tată să vărsați atâtea lacrimi!

— E prea adevărat, scumpa mea, în lume sînt mai mulți omeni răi. Dar pentru aceea nu trebuie să-ți pierzi încrederea în omeni, fiindcă dacă sînt unii, cari îndrănesc a călca în picioro cele mai sacre datorințe de amicitie și de umanitate, sînt foarte mulți și de aceia, cari își țin de o sfință datorință a se face folositori semenilor săi, cu deosebire dacă acestia sînt săraci și nefericiți.

— Da, cred că așa este, pentru că tu, tatăl meu și bunica tot mereu m'ați învățat cu cuvîntul și cu exemplul ca să fac bine la toți.

— Da, și acesta — crede-mă — e singura bucurie ce o putem gusta, în care ne putem desfăta deplin pe acest pămînt: bucuriile lumesci sînt pururea însoțite de ceva amărăciune, și adese sînt urmate de urciune și de remușcări, pe când plăcerea ce se simțese, făcînd bine săracilor și nefericiților, pe cum și acelora, cari în ore care chip ne-au vătămă, lasă în inimă o atare satisfacere și îndestulare, în cât ne face plăcută viața pe lângă toate suferințele și durerile ce ne încunjură.

— Oh mamă! replică fetița, tu ai zis: și acelora, cari în ore care chip ne-au vătămă. E cu putință așa dară să facem bine și vrășmașilor?

— Nu numai e cu putință, dar este și o datorință absolută pentru cei ce cred în Evanghelie; și tu știi, că Domnul nostru Iisus Christos nu numai ne-a dat această poruncă, ci ne-a dat și exemplul, rugându-se pentru cei ce-l răstigneau pe dînsul.

— Da, e adevărat, dar eu simțesc că n'ași putea iubi, și cu atât mai puțin să fac bine acelora, cari au cauzat durere părinților mei.

— Aceea fără îndoială se împotrivesc naturii omenesci, dar darul lui Dumnezeu dă tăria de a învinge această împotrivire, și triumfînd odată asupra primei mișcări naturale, apoi e ușor, ba chiar plăcut a fi cu iubire față de inimi.

— Așa dară dacă eu aș cunoșce pe aceia, cari au fost cauza durerii bunului meu tată, ar trebui să mă apropiu de ei, și să le fac bine?

— Să te apropii de ei: da ori ba, după împrejurări, dar să le faci bine — putîndu-o acesta — trebuie să o faci fără îndoială, mai ales dacă ar fi săraci și nefericiți.

— Și cum aș putea avé tăria?

— Ți-ar da-o Dumnezeu, de la care ar trebui să o ceri prin rugăciune, și Preasfință Fecioră Maria, carea după exemplul dumnezeescului ei Fiu, iertă pe prigonitorii lui și se rugă pentru ei. Și tu, după exemplul Mariei, trebuie să te rogi în totă ziua pentru inimiile familiei tale, ca să le ierte Dumnezeu răul ce l-au făcut. Vezi: și tatăl tău i-a iertat, și înainte de a părăsi acest pămînt, îmi recomandă să cresc pe prunci săi în învățătura iertării și a iubirei, și-mi adause să le fac cunoscut, că de cum-va ar voi să-și răsbune pentru nenorocirile ce au venit asupra sa și asupra tatălui său, să mîergă mai întâiu la mormîntul, pentru ca să se inspire acolo, și apoi adause:

— De vor avé curaj, mîergă să-și răsbune!

Albertina palidă și mișcată, se aruncă plîngînd în brațele mamei, carea sărutîndu-o cu dulceta îi zise:

— Scumpa mea, aibi pururea înaintea ochilor ultimele recomandări ale tatălui tău, și între ori ce împrejurări ale vieții tale conformeză-te voinței sale.

— Da, mamă, da — răspunse plîngînd fetița, voi face tot posibilul ca să împlinesc voința bunului meu tată, și între ori ce împrejurări mă voi sili să urmez învățăturile sale și ale tale.

Cu de aceste și cu asemenea învățături și maxime se nisuia această înțeleptă mamă să verse în frageda inimă a fetei sfințele principii ale carității creștine. Nu e deci mirare, că Albertina în etate numai de 11 ani a devenit mîngăletorea tuturor nefericiților din sat și dimprejur — așa în cât toți o numiau: „ângerul castelului“.

Amica sa Ana era cea dintâie, carea se bucura și se împărtășia de binefacerile ei, și adese o însoția în numărósele visite, ce le făcea la casele săracilor țărani, pentru de a se informa unde sînt lipse de ajutorat, dureri de alinat sau lacrimi de șters.

Într'aceea cele două fete — studiînd catechismul, rugîndu-se și deprîndînd faptele îndurării, se pregăteau la prima Cuminecatură, dimineța mergeau împreună la biserică, pentru ca să asculte sfința liturgie, apoi Albertina se reînturna la castel, unde se ocupa cu studiile și cu lucrările domestice, dintre cari mare parte erau pentru săracii săi; cealaltă ajuta pe mama sa adoptivă în afacerile domestice și la lucrul de pe câmp; de cătră seră ieșeau amîndouă la preumblare, sau cercetau morboșii din sat, apoi mergeau în capela castelului să se roge.

Dar înainte de a se despărți, nu lăsa nici când să nu mîergă în peștera, ce zăcea la intrarea în parc, ca să salute pe Mama lor cerescă și să mai pună oleu în mica candelă, ce ardea zi și noapte înaintea iconei Preacuratei Vergure.

Ast fel viața lor trecea liniștit, și într'o formă, dar Albertina adese ori se tînguia pentru pierderea bunului ei tată, iar orfana plîngea la cugetul, că dînsa nici nu cunoșce pe dătătorii zilelor sale, și amîndouă se mîngăiau în dulcea speranță de a se împreuna într'o frumoasă zi în ceriu cu acele ființe iubite, pe cari nu mai sperau de a le vedé pe pămînt.

(Va urma.)

Cleric gr.-catolic român.

(Continuare.)

Biserica adevărată a lui Christos nici odată n'a octroat forma sa de credință — ca să-i zicem așa — asupra nimenui contra voinței proprii. Și apoi cred, că va fi avut dreptul și datorința a se apăra în contra uneltirilor diavolului asupra bisericii prin mijlocirea omenilor. Și apoi ar trebui să cercăm întru cât cele mai multe resbele numite religioare au fost în adevăr atari sau dór politice? Destul, că omeni moderni, cari se îndestulesc cu ori ce formă de credință, se simt mai bine fără nici nua, nu-i mirare, dacă nu ved încă absurditatea schismei și continuă a-i da epitete de: „adevărata noastră biserică constituțională.“ Dal pôte să fie adevărată biserică constituțională aici în Transilvania, dar nu e adevărată biserică a lui Christos. Și noi acesta căutîndu-o am aflat-o, și ca să conducem și pe cei încă rătăciți la calea cea adevărată, vom fi chemați, și datorința noastră va fi a ne împlini cu conștientitate această misiune.

Sfința noastră biserică catolică nu este constituțională în sensul, ce-l au frații de sânge pravoslavnic. Și nu e constituțională în acel înțeles, pentru că însuși Mîntuitorul Iisus Christos n'a întemeiat biserică sa pe atari base de constituționalism, pentru ca să atragă, să readucă la sînni săi oile rătăcite. Adevărul, credința cea adevărată a lui Iisus Christos, puterea de viață, care lipsese în biserică constituțională pravoslavnică — căci: „Duhul se stînge, ca și candela, din care untul de lemn se sfîrșese“ aceste sînt farmecul sfinței noastre biserice.

Dar pentru aceea nici odată n'a fost, nu este și nu va fi sfința noastră biserică în adevăratul înțeles mai puțin națională, de cât a fost, este și va fi biserică constituțională pravoslavnică. În manifestarea ei în mijlocul poporului este și sfința noastră biserică „națională“ avînd ierarchia sa națională, instituțiunile sale naționale. „Credința din firea ei nu pôte fi națională, și poftesece base mult mai puternice, de cât o hîrtie sau un manifest „național“ de al „strămoșilor nostri“, dacă e vorba să străbată tot sufletul omului și să-i dea tăria morală de lipsă spre a se ridica la idealul moralității inspirat de religiune.“

Și nu să sfîșie frații nostri pravoslavnici, ba chiar unii gr.-catolici slabi de ânger, a ne imputa, că sîntem mai catolici, nu pentru ca să fim mai slabi români, ci

pentru că dacă vom fi adevărați catolici, vom fi mai mari români. Său de când este incompatibil catolicismul și românismul? Nu vi-se pare, că e ceva analog cu patriotismul și românismul în ochii fraților magiari. În cereri inferbințați a multor frați magiari încă sint aceste două incompatibile și singur împrejurarea, că vorbesci românește, îi face să te declare de nepatriot. Cred, că acésta nici frații pravoslavnicii nu o vor concede. Și apoi ce voiesc să încetăm cu totul a ne arăta catolici, ca să ne țină de români? De un ast fel de românism n'avem lipsă, pe cum n'avem lipsă nici de un ast fel de patriotism, care e gata să declare de nepatriot pe cel ce ar cuteza a vorbi românește. Și ce deosebire între ambele?

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Prof. Dr. Elefterescu: Despre prietinie sau amiciție, o broșurică de 27 pag. prețul 30 bani.

Dionisie Stolca: Trei conferințe teosofice. Budapesta 1903. Tipografia „Poporul român”, pag. 108.

Dr. Vasile Bologa: XVII. Programa școlii civile de fete cu internat și drept de publicitate, a Asociațiunii, pe anul 1902/3. Sibiu 1903.

Ion Ghetie: Răportul al XL-lea despre gimnaziul superior fundațional din Năsăud, pentru an. scol. 1902/3. Bistrița 1903.

Inserate.

Leac pentru cei ce sufer
de stomac.

Prăjitură „Zwiback“ se pregătește cu apă minerală de la „Bréb“. După analiza oficiasă cu însușirile eminente precumpănesce Zwiback-ul de la Carlsbad ca prăjitură foarte nutritivă și sănătoasă.

Acésta prăjitură se recomandă cu de-adins pentru cei cu greutate la stomac.

Se poate comanda per chigrm. à = 2 coróne, la

Carol Horgonyi,
pâneriú în Máramarossziget.

(30) 6-6

Prăjitură „ZWIBACK“.

Raport despre institutele de învățămînt greco-catolice din Blaș. pe an. scol. 1902/3. Blaș 1903.

I. Vidu: Cântecul străinătății, cor bărbătesc, prețul 60 bani. Deposit la tipografia diecesană din Caransebeș. Cuprinde aranjarea și armonisarea cunoscutel poezii de G. Crețianu: „Rătăcesc în căi străine“.

„Sămănătorul“, sub direcția unui comitet. Anul II. Nr. 26. cu următorul sumar: Ov. Densușanu. Un mod de a critica. — M. Paleolog. Sonet. — N. Iorga. Memori. — Natalia Negru. Alergă trenul (poezie). — C. Berariu. Făt-Frumos în grădina Sf. tel Vineri (Feerie în 3 tablouri). — V. Pirvan. Dare de samă: Rușii și țărâncea românească în vremea ocupațiilor rusești. — Ch. Notițe bibliografice. Numărul 20 bani. Abonamentul 10 lei pe an.

Posta „Unirii“.

E. C. Terminul nici acum nu e satorit definitiv, la vremea sa vom pute, cred eu, să discutăm afacerea din vorbă.

A. F. Veți avé în scurt răspunsul nostru. În cazul cel mai favorabil edarea în broșură vă privește.

C. A. și S. G. Mai târziu, fiind rubricile acelea ocupate pe mult timp.

Am primit și achităm abonamentul de la: Valdeii (Orăștie) pe 1902. Sântimbru pe 1902. N.-Gérce pe 1903 pătrariul 2-lea. Er-Hatvan pe 1903. P. Fab. Gherla pe 1902 sem. 2. și 1903 sem. 1. Tasná-Szilóds pe 1903 sem. 1. N.-Ikod pe Decembre 1902 și Ian. Febr. 1903. Bogata-rom. pe 1903 pătr. 2-lea. „Riureana“ pe 1901 sem. 2, 1902 și 1903 sem. 1. Csik-Szépviz pe 1903. Pappalva pe 1901 sem. 2-lea, 1902 și Ian.—Marte 1903. Kebele-Sz.-Iván pe 1902 și 1903 pătrariul 1. Bükktófalú pe 1892. Felső-Sebes pe 1902. Fenes (Beiuș) pe 1903 pătrariul 2-lea. Dumbrăv pe 1903.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Cea mai bună apă minerală.

Aduc la cunoștința onoratului public că singur
eu pot servi cu apa de:

(28) 4-7

RÉPÁTI

cea mai escelentă și sănătoasă apă
minerală.

Blaș,

Salamon Sinberger.

Cea mai minunată și sănătoasă apă minerală.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,
edificii de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

— asupra vieții omului —

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de
zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială,
cu finea anului 1900: 1,303.572 cor. 15 bani.

Valori asigurate contra incendiului: 72,420.299 coróne. Capitale asigurate asupra vieții: 9,248.543 coróne.

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,
precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

Agenturii principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Seghedin, Șopron, Szabadka și
Timișóra.

(5) 24-52

GRĂDINA „COMȘA“

restaurant și loc de petrecere în Veza, se vinde din mână liberă.

(Teritoriū de peste 2 jugere 600 stânjini □, cu plantațiune bogată, și adjustat cu tóte superedificatele necesare: 1 casă bună de piatră cu 3 odăi și foisor etc., 1 chiosc cu alte 3 odăi, 2 popicării, lawn-tenis, pivniță, ghețar, grajd, șopron etc. etc.)

A se adresa la: Dl avocat Dr. L. NESTOR în Blaș.

(31) 1-8

Intreprindere de transportarea și înmăgăzinarea mobilelor.

ZORN MÓR

— BUDAPESTA, —

VII. ker., Erzsébet - körút 21. szám.

Primirea transporturilor de mobile în carē de transport patent ces. reg. lucrate după model francez, parchetate complet și închise, pentru tóte localitățile din țară și străinătate.

☎ TELEFON. ☎ Adresa telegrafică: ZORN MÓR, BUDAPEST. ☎ TELEFON. ☎

Transporturi de mobile pe tren și pe corăbi, fără întrerupere, cu cruțarea speselor de pachetat.

Inmagazinarea mobilelor

în magazine cu totul uscate și acomodate, pe lângă responsabilitate.

— Reprezentanți în tóte orașele mai mari din țară și străinătate. —

(9) 25-52

☞ Țimbalele mele au fost decorate la espositia milenară. ☞

Țimbale de salon

cu pedal, castanii, negre, cu o rezonanță fórtē tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de trei ani. Prețul de prăvălie 150 floreni, ér la mine se pot căpēta cu 75 floreni. Daū instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

— Prescurant trimit gratuit. —

JEGESI GÉZA

măiestru de țimbale diplomat și inventatorul țimbalēi „Coróna de fier“.

BUDAPEST, VII., Nefelejts-utca 43. szám.

(10) 25-52

Bani mijlocesc mai ieftin, mai discret, și mai iute:

Ofițerilor, oficianților privați și de stat, industriașilor, negustorilor și persoanelor apte de credit.

==== Pe lângă replătire avantajoasă ====

Pe căsi, pământuri, realități, mijlocesc în locul prim al doilea și chiar și al treilea împrumuturi de amortisațiune cu 4 1/2 și 5 %.

Conversiunile cele mai complicate le mijlocesc iute, pe lângă remunerare ulterioară.

Câștig informațiuni industriale și comerciale de natura cea mai discretă din toate părțile țării, și în sfârșit,

cauzele de tranșare ale comercianților necapabili de a plăti le descurc cu pricepere și mare grijă.

==== Pentru răspuns e de a se aceluie marcă. ====

SZENES A.

Cancelarie de informații și tranșării comerciale.

BUDAPEST, VII. Erzsébet körút 22, 1/12.

(7) 25-52

==== Numărul patentei 16.794. ====

Carol Beck

pregător de ventilătoare patentate pentru ferestă.

BUDAPEST, VIII, József-utoza 14.

(8) 25-52

În atenția directorilor de școală!

6000 de bucăți sunt deja în folosință!

Pentru luarea măsurii, mă rog să vă adresați mie.

Nu sci nime ce-î sănătatea!!

și care ne-o putem păstra numai pe lângă ventilație potrivită.

Ventilatorul aflat și patentat de către Carol Beck este fabricațiune magiară, care întrece toate ventilătoarele din străinătate, atât în ce privește scopul, cât și bunătatea. Din punct de vedere sanitar, curentul e eschis prin apertura de 45 %. Se pot aplica la toate ferestile. Am foarte multe scrisori de recunoștință, cari dovedesc, că publicul e deplin mulțămît.

Prețurile ventilătoarelor:

Cel mai mare și mai greu, cu decorațiune.	C. 25.—
Pentru ferestă comune, școli, institute și locuințe private	" 13.—
Pentru ferestă mai ușoare și mai simple	" 9.—
Ferestă de Closett	" 7.60

Preliminar de spese gratuit:

Ventilătoarele mele se folosesc în următoarele locuri mai renumite. Casina Națională magiară, Ministeriul de comerț, Gimnasiul reformat, Ludoviceul, Școlile elementare de stat din Kispest și în mai multe spitale și școli din capitală și provincă, dovedindu-se de foarte bune.

Comandele atât în loc, cât și în provincă se efectuesc foarte prompt și foarte repede.